
تأخر

پیتر آیزنمن و الیزا ایتوریه

تأخر

مترجمان:

مرتضی نیک فطرت

دکترای معماری، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

حسام عشقی صنعتی

معمار و مدرس دانشگاه

سرشناسه	: آیزمن، پیتر، ۱۹۳۴ - م.
عنوان و نام پدیدآور	: ناخر/پیتر آیزمن، الیزا ایتوره، [سارا وایینگ] : مترجمان مرتضی نیک فطرت، حسام عشقی صنعتی ؛ ویراستار فردین طهماسبی
مشخصات نشر	: تهران : کتاب فکر نو ، ۱۳۹۹.
شابک	: ۳۰۰۰۰ ریال-۷۰-۶۹۸۵-۶۰۰-۹۷۸:
رده بندی کنگره	: NA۷۵۰۰
رده بندی دیویی	: ۷۲۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۸۳۴۱۸

پیتر آیزمن، الیزا ایتوره

ناخر

مترجمان: مرتضی نیک فطرت، حسام عشقی صنعتی

مدیر تولید	آرش حیدریان
ویراستار	فردین طهماسبی
طراحی جلد	آرش حیدریان
چاپ اول	۱۳۹۹
لینوگرافی / چاپ	ولیعصر
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
قیمت	۳۵۰۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۹۸۵-۷۰-۱

فروشگاه و مرکز پخش کتاب

تهران، خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، نبش خیابان دانشگاه، پلاک ۱۷۶
کتاب فکر نو ۶۶۴۱۶۱۰۰

فروشگاه اینترنتی فکر نو؛ خریدی کاملاً متفاوت را تجربه کنید

[Fekreno](https://www.fekreno.com)
[Fekreno](https://www.fekreno.com)
[Fekreno](https://www.fekreno.com)

فهرست

۷.....	پیشگفتار مترجمان.....
۱۱.....	مقدمه ویراستار [اصلی].....
۱۳.....	مقدمه.....
۲۷.....	تأخر: به سوی تعریف.....
۴۱.....	تأخر در قرن بیستم.....
۴۵.....	آدولف لوس.....
۶۵.....	آلدو رُسی.....
۸۱.....	جان هیداک.....
۱۰۵.....	نتیجه گیری.....

پیشگفتار مترجمان

کتابی که در دست دارید، آخرین اثر چاپ‌شده پیتز آیزنمن می‌باشد که اصطلاح جدیدی را به ادبیات معماری انتقادی وارد کرده است. او در بیش از چندین دهه فعالیت درخشان در قالب یک منتقد، معمار، نظریه‌پرداز و یک سخنران خوب در تلاش برای قرائت متفاوتی از معماری مبتنی بر استقلال دیسپلین معماری گام برمی‌دارد. آثار و اندیشه‌های آیزنمن در سالهای آغازین فعالیتش، متأثر از اندیشه‌های معماری لوکوربوزیه، جوزپه ترانی و نیز کالین رو بود، اما بعدها با بازخوانی نظریات زبان‌شناسانه نوام چامسکی، به جنبه‌های نحوی و ارائه یک دستور زبان جدید معماری بدون ارجاع به موضوعات اجتماعی و معنایی، روی آورد. او در رساله دکترای خود با عنوان *بنیان فرمی معماری مدرن*، به فرم معماری از دریچه‌ای مفهومی و فارغ از ابعاد عملکردی و زیبایی‌شناختی پرداخته بود. در دهه هشتاد میلادی، او با همکاری ژاک دریدا و با استفاده از نظریات ساختارشناسانه‌اش در پیوند بخشیدن به رابطه میان فلسفه و معماری تأکید نمود. آنچه بدیهی است، تسلط وی بر مبانی فلسفی می‌باشد. او با تأثیرپذیری از فیلسوفانی همچون نیچه، هایدگر و ژان بودریار و روان‌شناسانی همچون فروید، یونگ و لاکان به انتقال مفاهیم و تئوری‌های مهم در معماری پرداخته است. در واقع نگاه داشتن این مقوله‌های گسترده در کنار هم و پیشبرد آن‌ها در تخصص او بود و از همین رو به عنوان یکی از تأثیرگذارترین نظریه‌پردازان معماری در نیمه دوم قرن بیستم شناخته می‌شود.

آیزنمن در این کتاب با ارجاع دادن به مطالعه تئودور آدورنو درباره آخرین آثار بتهوون که به روش غیرمعمول برخورد بتهوون با قواعد کلاسیک و دگرگونی فرمی ایجاد شده در آثار متأخرش اشاره دارد، مسئله تأخر را مطرح می‌کند.

آیزمن در این کتاب با تحلیل آثاری از آدولف لوس، آلدو ژوسی و جان هیداک، با مطرح کردن مسئله تأخر به مثابه نوعی دیرکرد زمانی در آثار این معماران، ظرفیت انتقادی معماری را توسعه بخشیده است. تأخر با رهایی از محدودیت‌های سبکی اثر معماری در خارج از ویژگی‌های زمانی خود حرکت می‌کند و نوعی ناپهنگامی زمانی را می‌توان در این آثار رصد کرد. وضعیت تأخر، امکان کشف حالتی انتقادی را فراهم می‌کند که در آن ابداع فرم جدید، هدف معماری انتقادی نیست بلکه ممکن است که در رابطه بین اجزای فرم اثر و تطبیق آن با مسئله زمان، حالت انتقادی متفاوتی پدید آمده باشد. تأخر ایجاد شده در این آثار نه از نوع رابطه مدرن با تاریخ است که متمرکز بر انقطاع از گذشته باشد و نه از نوع رابطه پسامدرن با معماری است که بر استناد و بازگشت به سبک‌های تاریخی تأکید داشته باشد.

بنابراین کلمه Lateness که می‌توان آن را در زبان فارسی به «تأخر، دیرکرد، دیررسی، دیررس‌بودگی» ترجمه کرد، به جاماندن از روح زمانه اشاره دارد. آیزمن در این کتاب، به وسیله ترسیمات ایزومتریک و با تحلیل آخرین آثار طراحی دوران فعالیت حرفه‌ای سه معمار که در اوایل، اواسط و اواخر قرن بیستم می‌زیستند، نشان می‌دهد که این دگردیسی به وجود آمده در اندیشه آدولف لوس، آلدو ژوسی و جان هیداک باعث شده است که واپسین آثارشان کیفیات تأخر را داشته باشند.

برای آشنایی بیشتر خوانندگان و تطبیق پروژه‌ها با توضیحات آنها، از هر پروژه نام‌برده در متن، یک تصویر انتخاب کردیم و در صفحات مربوطه قرار دادیم. به دلیل اینکه کتاب علاوه بر حوزه معماری به حوزه‌های مختلف دیگری همچون فلسفه، ادبیات و موسیقی رجوع میکند، با افزودن پاورقی‌های متعدد به متن تلاش کردیم تا حد مطلوبی به پرسش‌های ذهن خواننده مطالبه‌گر

پاسخ دهیم و غبار از سیمای آن بزداييم. در پايان از آقای مهندس فردين طهماسبی بابت ويراستاری ادبی کتاب، و نیز از همراه هميشگی مان مدير محترم نشر فکرنو، آرش حیدريان بابت همۀ صبوری ها و پشتيبانی هايشان صميمانه قدردانی می کنيم.

مرتضی نیک فطرت (nikfetrat.kiau@gmail.com)

حسام عشقی صنعتی (hesameshghisanati@gmail.com)

مهر ماه یک هزار و سیصد و نود و نه خورشیدی

مقدمه ویراستار [اصلی]

مجموعه «پوینت» (Point) ریتم جدیدی را به گفتمان معماری معاصر عرضه کرده است. هدف این مجموعه، قرارگرفتن در مرز میان موجزگویی‌های اندیشمندانه و حاشیه‌نویسی‌های پرباری است که به گستره‌ای از نوشتارهای دامنه‌دار ژرفا می‌بخشد. هر نوشتار در این مجموعه از کتاب‌ها، موضوع مشخصی را مورد بررسی قرار داده و آن را در منظر گفتمانی گسترده‌تری قرار می‌دهد، بنابراین، توأم بر نقد معماری متمرکز شده و بر آن تأکید می‌کند. این کتاب‌های کوتاه که توسط نظریه‌پردازان، مورخان و حرفه‌مندان پیشرو تألیف شده‌اند، عمده‌ترین موضوعات مربوط به معماری و طراحی امروز را دربرگرفته‌اند؛ ظرافت قالب پوینت به این مجموعه امکان می‌دهد که نبض این عرصه را در دست بگیرد، مسائل روز را مطرح کرده، توسعه داده و آن را برای عامه مردم آگاه و علاقمند آشکار گرداند.

پیتر آیزنمن در همکاری با الیزا ایتوربه، با ارائه کتاب تأخر، نمونه ایده‌آل از مجموعه پوینت را ارائه می‌دهد؛ حتی اگر صحبت از ایده‌آل‌سازی در تقابل با بحث مطرح شده توسط آیزنمن در این نوشتار باشد. این متن هم‌زمان هم عمیقاً شخصی است و هم برای حرفه‌مندان و دانشجویان نیز بسیار مناسب است. آیزنمن معتقد است معماری معاصر به حدی تمرکز خود را معطوف به خودنمایی نموده است که دیگر توانایی تأثیرگذاری ندارد؛ معماری به دلیل پیچیدگی به دنیایی از پیچیدگی، به دلیل بازنمایی به دنیایی از بازنمایی، و به دلیل کثرت به دنیایی از کثرت تبدیل شده است. آیزنمن با طرح استدلالی بسیار صریح که متکی بر تحلیل دقیق سه پروژه انجام‌شده توسط آدولف لوس، آلدو ژسی و جان هیداک است، مدلی از تأخر را به ما ارائه می‌دهد که غیرقطعی،

غیردیالکتیک، غیرروح‌زمانه و غیرآوانگارد است. این کتاب کوتاه، چگونگی تأخر را نشان نمی‌دهد، بلکه با مطرح کردن تأخر با شیوه‌ای کاملاً نوین، به موضوع تفکر دربارهٔ زمان معماری و تأثیرات آن حساسیت می‌بخشد.

سارا وایتینگ